Patronime celebre cu înțelesuri uitate ori pierdute. Ce origini au numele Cehov, Bulgakov, Rebreanu, Sadoveanu

de Florian Saiu | 09 Ian 2024 • 07:40

De unde se trage numele îndrăgitului scriitor rus Mihail Bulgakov (da, autorul romanului Maestrul și Margarita)? Dar al mârzacului Turgheniev ori al generosului Cehov? Dar Rebreanu, Sadoveanu, Preda - ce

ULTIMA ORĂ

» Vezi toate știrile

Trei elevi, voluntari la SMURD Vaslui, au salvat un bărbat de 62 de ani, care a făcut infarct

Tragedie în Timișoara! O femeie și fiul ei, găsiți morți într-un imobil

Klaus Iohannis a discutat la telefon cu Volodimir Zelenski

Atenție la telefonul mobil în timpul somnului. Neurochirurgul Vlad Ciurea: "Emite radiații, este dovedit"

Risc însemnat de avalanșă în Munții Făgăraș și Bucegi

EDITORIALE

Societatea demnității
Andrei Marga

Captarea și stocarea carbonului - un motor pentru creșterea economică în comunitățile locale
Daniel Apostol

Cu clasa politică la Bobotează!
Ciprian Demeter

Le-ați citit cărțile, le-ați admirat ideile, poate și chipurile visătoare de pe vreo copertă veche/nouă, dar v-ați întrebat vreodată cum s-au ales marii scriitori cu numele pe care le poartă? „Numele faimosului scriitor rus A.P. Cehov (1860-1904), de pildă, este cunoscut în lumea întreagă. De-ar fi să amintim doar de desele puneri în scenă, la noi, ale celebrei piese «Livada de vișini». Fără doar și poate, numele de familie Cehov, în Rusia, nu are vreo legătură, așa cum pare la prima vedere, cu poporul ceh", remarca antropologul Gheorghiță Ciocioi în prologul unui nou „Dicționar cultural".

„Cehov" se traduce prin... „strănut"

Dar? „E un nume vechi rusesc, transpus în forme apropiate de cel de astăzi. «Regele tunurilor» de la Kremlin, ce cântărește aproape 40 de tone, este, de pildă, opera unui «Ceohov» (1586). «Ceoh» (scris adeseori «ceh» și pronunțat ceoh/чёх) se tălmăcește prin... «strănut» (sternutatio, în latină). «Ceh» era un supranume dat unui copil în Rusia. Fie pentru faptul că acesta era «răpciugos», strănuta mereu, fie ca un fel de «talisman» - spre a fi ferit de boli asociate cu problemele de respirație. Un «strănut» ajuns mai apoi nume de familie. «Ceh», de

consilierii secreți strănută. Toată lumea strănută» («Moartea unui slujbaș»)”.

Bulgak în Hoardă, Bulgakov în slujba cnejilor

În continuare, o altă curiozitate: Bulgakov. „Este un nume purtat în spațiul rus de mari nobili teologi, diplomați, oameni de știință, dramaturgi și scriitori («Maestrul și Margareta, publicat în 1966-1967, este cunoscut astăzi în lumea întreagă). La origine, un nume turco-tătaro-mongol, mai mulți nobili din Hoarda de Aur, purtând numele de Bulgak, devenind slujbași ai cnejilor ruși, căsătorindu-se cu rusoaice - «ov-ul» indicând mai apoi pe fiii lui Bulgak”, ne-a dezvăluit antropologul Gheorghiță Ciocioi. În completare: „«Bulgak», la ruși, va fi, de asemenea, un apelativ (întâlnit mai întâi în zonele de contact cu tătarii) pentru copiii neliniștiți/ neastâmpărați. Om mândru, încăpățânat, leneș, tulburat, agitat, absurd - sunt alte câteva înțelesuri ale acestui cuvânt/ nume în rusă (din turcicul «bulga» - neliniște, tulburare etc)”.

Turghen/ Turgheniev = iute/ înfocat

Un alt nume mare al literaturii ruse - Turgheniev - a fost „descălecat” din infinitul stepelor în izbele rusoaicelor: „Nobilul Arslan Turghen a părăsit Hoarda de Aur intrând în slujba marelui cneaz muscal Vasile al II-lea (1425-1462). Supranumele de Turghen, în mongolă, se tălmăcește prin iute, înfocat. Ajuns în rusă Turgheniev. Purtat de mai mulți nobili și de personalități de seamă din Rusia”. Inclusiv de scriitorul Ivan Turgheniev.

Poetul ciubotar/cizmar…

Șevcenko de unde (pro)vine? „Este printre cele mai cunoscute nume de familie din Ucraina (al doilea, în urmă cu un deceniu, ca număr de «purtători» în această țară). Făcut celebru în lume de cel mai mare poet ucrainean, Taras Șevcenko (1814-1861). Autorul e știut acasă, pe Nipru, prin supranumele (alintătoare) Cobzarul și Prorocul. Altfel, numele său, unul comun, e legat de meșteșugul confecționării încălțămintei, Șevcenko fiind derivat din «Șveț» - ciubotar, cizmar. Fiii ciubotarului («ai lui Șveț») erau numiți Șevcenko - tot așa cum

... Și ciubotărașul

Mai mult: „Un alt nume cunoscut, derivat din Șveț, în Ucraina, este Șevciuk («ucenicul cizmarului», «cizmărașu»). Așadar (în românește), marele scriitor ucrainean Ciubotărescu. Ori Cizmărescu, dacă vreți... Taras «i se trage» de la ziua nașterii sale, prăznuirea Sfântului Ierarh Tarasie, Patriarhul Constantinopolului (25 februarie)”.

Din ce seve se trage numele „Preda”?

Avem și noi faimoșii noștri: Preda, de exemplu. „Deși nume slav, este preferat mai mult de români. Românii din Bulgaria și Timocul sârbesc s-au numit și ei Preda (dar și slavii de aici - Predo, Preda, Predici etc.). Numele este legat de calendar. Astfel, dacă în Balcani pentru Sfântul Andrei s-a preferat mai degrabă numele de Părvo/Părvan,

(«Predtecea», slav.), în unele cazuri, s-a folosit ca nume de Botez numele pe scurt: (Ioan) Preda. Practic, numele slav Pred(ă)tecea e transpunerea lui Prodromos din greacă, folosit până astăzi ca nume de Botez", a mai menționat Gheorghiță Ciocioi.

Răspândit pe larg în sudul țării

„Așadar - a conchis antropologul -, Preda este un nume creștinesc, ajuns, în timp, nume de familie. Întrebuințarea numelui «întregitor» din calendar a fost o practică prezentă în Biserică, în unele locuri (Oltenia, dar și vestul Munteniei), până în secolul al XIX-lea. Așa se explică răspândirea pe larg a acestui nume în sudul țării".

Pogorârea Duhului Sfânt

Dar Pogor de unde (pro)vine? „Pogor este un nume prezent și astăzi la noi (dar mai cu seamă în Basarabia). La început, nume de Botez, dat celor născuți de Pogorârea Duhului Sfânt, Rusaliile (așa cum avem Ispas pentru Înălțarea Domnului, ori Pascu pentru Paști). Întâlnit, după 1800, mai ales ca nume de familie. Personalități ce au purtat acest nume: Vasile Pogor - unul dintre fondatorii societății Junimea și al revistei

Rebreanu și Sadoveanu, slavi prin nume

Doi mari scriitori români - Liviu Rebreanu și Mihail Sadoveanu - au purtat (și le-au făcut cinste) nume cu rădăcini slave. Potrivit explicațiilor antropologului Gheorghiță Ciocioi, Rebreanu s-ar tălmăci prin Costeanu, „rebra” însemnând în slavă „coastă”. Și numele Sadoveanu se trage tot dinspre Est, „sad” traducându-se prin „grădină” („Sadova” - care ține de grădină).

Velicu = grozavul, mărețul

Dar iată și alte nume românești cu origini slave: Iuga = „de la miazăzi”; Socol = șoimu; Gordon = mândrul; Velican = uriașul; Velicu = grozavul, mărețul; Vișan (din Vișeslav = „să aibă mare slavă”, cel înalt; Voinicu = ostașul; Vâlcu = lupu. La final, și un nume ce vine din turcă: Mezdrea = așezare pustiită.

Gafencu, din grecescul „Agatha” („bun”)

„Gafencu este un nume purtat de ilustre personalități românești: ministrul de externe Grigore Gafencu (din perioada 1939-1940), ori «sfântul închisorilor», Valeriu Gafencu, al cărui tată, Vasile Gafencu, a fost deputat în Sfatul Țării în 1918, votând unirea Basarabiei

de pildă, și la numele Sfintei Filoteia - și sufixul de influență ucraineană - «ku»/«ko» - precum în cazul vechiului nume moldav Captarenco - «cap tare»”, a mai relevat antropologul Gheorghiță Ciocioi.

Transformări „moldovenești”

În concluzie: „Gafencu (Gafincu) provine din numele Agatha («ἁγαθος» - bun). Acesta va cunoaște, în Moldova, transformări precum: Agathia, Agafia, Agafina, Gafina. De aici, după 1650: Agafincu, Gafincu, Gafencu...”.

››› Vezi galeria foto ‹‹‹

«Ceh» era un supranume dat unui copil în Rusia. Fie pentru faptul că acesta era «răpciugos», strănuta mereu, fie ca un fel de «talisman» - spre a fi ferit de boli asociate cu problemele de respirație”, Gheorghiță Ciocioi, antropolog

aproape 40 de tone, este, de pildă, opera unui «Ceohov»”, Gheorghiță Ciocioi, antropolog

„«Bulgakov» e la origine un nume turco-tătaro-mongol, mai mulți nobili din Hoarda de Aur, purtând numele de Bulgak, devenind slujbași ai cnejilor ruși, căsătorindu-se cu rusoaice - «ov-ul» indicând mai apoi pe fiii lui Bulgak”, Gheorghiță Ciocioi

„Nobilul Arslan Turghen a părăsit Hoarda de Aur intrând în slujba marelui cneaz muscal Vasile al II-lea (1425-1462). Supranumele de Turghen, în mongolă, se tălmăcește prin iute, înfocat. Ajuns în rusă Turgheniev”, Gheorghiță Ciocioi, antropolog

Rebreanu s-ar tălmăci prin Costeanu, „rebra” însemnând în slavă „coastă”. Și numele Sadoveanu se trage tot dinspre Est, „sad” traducându-se prin „grădină” („Sadova” - care ține de grădină).

Urmăriți Jurnalul și pe Google News

TOP ARTICOLE PE JURNALUL.RO:

1. **Un nou tip de tratament anti-Covid, descoperit în SUA. Eficient, rapid, ușor de administrat acasă**
2. **Patronime celebre cu înțelesuri uitate ori pierdute. Ce origini au numele Cehov, Bulgakov, Rebreanu, Sadoveanu**
3. GALERIE FOTO **Arde acoperișul unui hotel din București. Zeci de persoane au fost evacuate**
4. **Mircea Badea spune că toți românii vor să aibă pensia judecătorului Cristi Dănileț: "Unii le zic speciale, eu le zic nesimțite"**
5. **Europa a luat-o greșit pe ulei de rapiță. Beneficiile combustibililor bio, exagerate**

PARTENERI

ANTENA 3

Legea banilor cash în 2024. Suma maximă care poate fi utilizată într-o zi de un român

LIBERTATEA.RO

A fost stabilită cauza morții cântăreței Sinead O'Connor

SPYNEWS.RO

Romică Țociu a împlinit 62 de ani! Cum a fost surprins de cei dragi fostul concurent de la America Express: "Mulțumesc..." / VIDEO

Fata de 14 ani, cu handicap mental, exploatată sexual la cabana ”Prințului Clisurii”. De ce este vizată de DIICOT și Mira Radovancovici, primarul din Pojejena UPDATE Cine sunt cei reținuți

Cine a provocat incendiul de la Ferma Dacilor?! Vecinul lui Cornel Dinicu rupe tăcerea

Întâmplarea umilitoare trăită de un român stabilit în Germania. ”Dacă spuneați că sunteți unguri…”

© 2005-2024 jurnalul.ro. Toate drepturile rezervate. Date companie. Termeni și condiții. Cookie Settings

ANPC Te respectă SOLUȚIONAREA ALTERNATIVĂ A LITIGIILOR DETALII

SOLUȚIONAREA ONLINE A LITIGIILOR DETALII